

ESKİ DİSK VE SOSYALİST-KOMÜNİST HAREKETİN KATKILARI

Aydınlık Dergisi, 24 Ağustos 2008

Yıldırım Koç

Siyasi çizgisi, örgütlenmesi, yapısı, işleyişi ve gücü açısından bakıldığında, eski DİSK ile bugünkü DİSK arasında dağlar kadar fark vardır. Bu farkın en önemlisi, sosyalist-komünist hareketlerin 1967-1975 ve özellikle de 1975-1980 döneminde DİSK'e katkılarıdır.

Sosyalist-komünist hareketin DİSK'e kazandırdığı en önemli özellik, "işyerinin sınırlarının ötesinde düşünme"dir. DİSK'in bu çizgisi, kuruluşu sürecinde kamuoyuna açıklanan ilk belgelerde bile belirgindir.

DİSK, bağlı sendikalarda örgütlenen işçilere sınıf bilinci ve hatta sosyalist bilinç vermeye çalıştı. Onlara, işyerindeki sorunların kaynağını ve nedenlerini sorgulamayı öğretti. Ülkemizin bağımsızlığı, ulusun egemenliği, Amerikan emperyalizmi, ABD üsleri, Vietnam gibi konuların sendikaların gündemine girmesini sağladı.

DİSK, üye kitesine ve kamuoyuna, yaşamın her alanına ilişkin ekonomik, toplumsal ve siyasal talepler ve alternatif programlar sundu. Daha doğrusu, sosyalist-komünist hareketin geliştirdiği programları onayladı, sahiplendi ve savundu.

Sosyalist-komünist hareketin DİSK aracılığıyla işçi sınıfının bazı kesimlerine kazandırdığı diğer bir özellik, "sendika-içi örgütlenmeler"dir. Sınıf olgusunu temel kabul eden ve sınıf mücadelesi gerçeğini gören bir hareket, konumunu güçlendirmek için güçlü bir sendika-içi yapılanmaya gitmeye çalışır. İşçiler 1967-1980 döneminde DİSK'te bunu öğrendiler ve geliştirdiler.

Sendika-içi örgütlenmeler sendika-içi demokrasiyi geliştirdi mi veya bu iki olgu birebir bağlantılı mıdır?

Hayır. DİSK'te ve bağlı sendikalarda sendika-içi örgütlenmelerin geliştirilmesi, sendika-içi demokrasinin gelişmesine önemli katkılarda bulunmadı. Bazen tam tersi oldu. Sosyalist-komünist hareketin bölünmüşlüğü koşullarında, DİSK'te ve bağlı sendikalarda ciddi bir tasfiyecilik yaşandı. "Tabanın söz ve karar sahibi olması" ve "demokratik merkezîyetçilik" gibi ilkelere karşın, özellikle iç örgütlenmelerin öne çıktığı 1975-1980 dönemi, tasfiyeciliğin ve anti-demokratik uygulamaların da en fazla yaygınlaştığı dönem oldu.

Sosyalist-komünist hareketin DİSK'e kazandırdığı bir başka özellik ise, örgütlü kitle eylemleri geleneği oldu. Başarılı bir miting örgütlemek, ciddi bir deneyim, coşku, inanç gerektirir. Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi tarihinde sosyalist-komünist unsurların etkisi olmadan gelişen kitle eylemleri oldu. 31 Aralık 1961 Saraçhane Mitingi, 1968-1970 döneminin fabrika işgalleri, 15-16 Haziran 1970 olayları hep bu niteliktedir. Ancak, 1975-1980 döneminin birbiri ardı sıra yapılan miting ve direnişleri, ağırlıklı olarak sosyalist-komünist hareketlerin etkisiyle kararlaştırıldı ve bu nitelikte kadrolarca örgütlendi. Bu eylemler, ülkemizde önemli bir gelenek yarattı.

DİSK'te ve bağlı sendikalarda 1980 öncesinde yolsuzluk, hırsızlık, suistimal, sendikal olanaklarının şahsi çıkarlar için kullanılması gibi ahlakdışı uygulamalar yoktu; insanlarda ortaya çıkabilecek bu tür zaafaların önlenmesinde sosyalist-komünist hareketin büyük etkisi oldu.

1967-1980 dönemi DİSK'ini öğrenmeye çalışırken ve DİSK'in çalışmaları değerlendirilirken, Türkiye'de o yıllarda dış rekabete karşı korunmuş ve sürekli olarak genişleyen bir iç pazar olduğu ve DİSK'in en militan ve önemli sendikalarının ithal ikameci sanayileşme modelinden yararlanan işkollarında örgütlü olduğu da unutulmamalıdır.

Sosyalist-komünist hareketler, DİSK'e kattıkları bu özelliklerin yanı sıra, DİSK'i zayıf düşüren bazı önemli olumsuzlukların da sorumlusu oldu.

Ancak DİSK'te bugün olmayan ve geçmişteki DİSK'e damgasını vuran özelliğin sosyalizm hedefi ve komünistlerin etkisi olduğu unutulmamalıdır.